

UPUTSTVO

ZA ORGANIZACIJU
ŠKOLSKE 2025/2026. godine

u predškolskim ustanovama
Kantona Sarajevo

JU INSTITUT ZA RAZVOJ PREDUNIVERZITETSKOG OBRAZOVANJA
KANTONA SARAJEVO

Aleja Bosne srebrene bb/IX

Kontakt: +387 (33) 778602

e-mail: info@irpo.ba

web: irpo.ba

SADRŽAJ

Predgovor	3
Podrška implementatorima kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje.....	6
Specijalizirani programi u predškolskim ustanovama	6
Izdavaštvo, udžbenici i nastavni materijali	9
Uputstvo za profesionalni razvoj i stručna usavršavanja radnika u predškolskim ustanovama na području Kantona Sarajevo u 2025/26. godini	10
Pedagoški standardi i normativi u predškolskim ustanovama	13

Predgovor

Poštovani/e,

Pred vama se nalazi Uputstvo za organizaciju odgojno-obrazovnog rada u predškolskim ustanovama za školsku 2025/2026. godinu. Dokument je izrađen s ciljem da pruži stručne smjernice, osigura kontinuitet i kvalitet rada u predškolskim ustanovama, te podstakne refleksivnu praksu i inovacije u radu s djecom ranog i predškolskog uzrasta, posebno s osvrtom na važnost ishrane djece ranog i predškolskog uzrasta. Namijenjen je prvenstveno direktorima i direktoricama predškolskih ustanova, kao i ostalom zaposlenom stručnom osoblju u predškolskim ustanovama Kantona Sarajevo. U skladu sa savremenim pedagoškim pristupima, kurikularnim usmjerenjem i potrebama djece, Uputstvo nudi okvir koji omogućava fleksibilno, razvojno primjereno i inkluzivno integrirano planiranje i realizaciju svakodnevnih aktivnosti kroz različite forme, ali i obavezuje direktore predškolskih ustanova na kontinuitet stručnog usavršavanja radnika predškolskih ustanova Kantona Sarajevo i poštivanja zakonske legislative i podzakonskih akata. Poseban akcenat stavljen je na jačanje partnerskih odnosa s porodicom, lokalnom zajednicom i međusobnom, timskom saradnjom unutar kolektiva.

Ciljevi i zadaci odgojno-obrazovnog rada u predškolskim ustanovama za narednu školsku godinu trebaju obuhvatiti sve ključne aspekte razvoja djeteta i organizacije rada – uključujući fizički, emocionalni, socijalni, kognitivni i kreativni razvoj, kao i partnerski odnos s porodicom i zajednicom.

Vjerujemo da će vam ovaj dokument poslužiti kao podrška u planiranju i realizaciji aktivnosti, te vas dodatno motivirati da kroz timski rad, razmjenu iskustava i kontinuirani profesionalni razvoj doprinesete unapređenju kvaliteta ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, a sve u cilju bezbjednosti, dobrobiti i blagostanja djece u bogatom podsticajnom okruženju. Podsticajno okruženje u vrtiću jeste prostor i atmosfera koja djeci omogućava sigurno, radosno, kreativno i cjelovito učenje kroz igru i istraživanje.

Ovdje ćete pronaći potrebne informacije o implementaciji kurikularne reforme, oblicima i intenzitetu podrške i preporuka koje pružamo prilikom stručnog uvida u ispunjenost Pedagoških standarda i normativa za predškolski odgoj i obrazovanje, provođenju posebnih specijaliziranih programa, stručnom usavršavanju i, naravno, uvršten je obrazac Metodologije izrade godišnjeg

programa rada predškolskih ustanova za školsku 2025/2026. godinu u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencije dokumentacije u predškolskoj ustanovi ("Službene novine KS", 22/16, 27/24, 38/24), kako bi sačinili kvalitetnu analizu odgojno-obrazovnog rada i prezentirali je na stručnom usavršavanju direktora predškolskih ustanova. Kroz urađene Smjernice za pravilnu ishranu u predškolskim ustanovama Kantona Sarajevo, a stalnim povećanjem prostornih kapaciteta i većim obuhvatom djece u predškolskim ustanovama Kantona Sarajevo težimo ostvariti jednake mogućnosti u pogledu kvalitetne, raznovrsne i količinski balansirane ishrane po uzrastima za svu djecu od 6 mjeseci do polaska u školu koja su upisana u predškolskim ustanovama u Kantonu Sarajevo, te smanjiti broj djece s bolestima i poremećajima u vezi s nepravilnom ishranom. Zato smo pripremili jelovnike za svu uzrasnu dob i prema godišnjim dobima koju možete koristiti prilikom planiranja obroka u svojim vrtićima. Nastojat ćemo novim zakonskim okvirima i podzakonskim aktima organizirati i poboljšati uvjete i organizaciju odgojno-obrazovnog rada u predškolskim ustanovama Kantona Sarajevo.

Kvaliteta predškolske ustanove uveliko zavisi o kvalificiranom, motiviranom osoblju koje se kontinuirano usavršava. Njegov cilj jeste unapređivanje kvaliteta rada s djecom u predškolskim ustanovama i praćenje savremenih trendova u ranom obrazovanju i razvoju.

Ulaganje u kvalitetne programe predškolskog odgoja i obrazovanja (ECEC) dokazano su jedna od najboljih investicija koju država može napraviti jer promovira holistički razvoj, rodnu ravnopravnost i društvenu koheziju, uz pružanje čvrstih temelja za kasniji obrazovni uspjeh društva. Istraživanja pokazuju da svaki uloženi dolar u kvalitetne programe ranog djetinjstva donosi povrat od 6 do 17 dolara (Garcia i dr., 2020).¹

Najveća stopa povrata u ranom razvoju djece dolazi od ulaganja u ugrožene porodice, što je ranije moguće, od rođenja do pete godine. Početi u dobi od tri ili četiri godine je premalo i prekasno, jer se time ne prepoznaje da vještine stvaraju vještine na komplementaran i dinamičan način. Napori se trebaju usmjeriti na prve godine života radi postizanja najveće efikasnosti i efektivnosti. Najbolja investicija je investicija u kvalitetan razvoj u ranom djetinjstvu od rođenja do pet godina starosti za djecu i njihove porodice u nepovoljnom položaju.

Od rukovodstva predškolskih ustanova očekujemo da Uputstvo za organizaciju

¹. García, J. L., Heckman, J. J., Leaf, D. E., Prados, M. J. (2020). Kvantifikacija koristi za životni ciklus utjecajnog programa za rano djetinjstvo. Časopis za političku ekonomiju (engl. *Quantifying the life-cycle benefits of an influential early-childhood program. Journal of Political Economy*), 128(7), 2502-2541.

odgojno-obrazovnog rada u predškolskim ustanovama za školsku 2025/2026. godinu sadržano u ovom setu dalje prosljedi radnicima u predškolskoj zajednici poštivajući slogan “Dijete prije svega”.

Zahvaljujemo vam na vašem trudu, posvećenosti i ljubavi prema djeci, uz želju za uspješnu, ispunjavajuću i kreativnu školsku 2025/2026. godinu.

S poštovanjem,

Naida Hota-Muminović,
ministrica za odgoj i obrazovanje u Vladi Kantona Sarajevo

Podrška implementatorima kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Očekujemo da se u prvoj polovini mjeseca nove školske 2025/2026. godine odgajatelji/predškolska ustanova putem e-maila **info@irpo.ba** javljaju sa svojim potrebama. Saradnici iz JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo (u daljem tekstu Institut) analizirat će i odrediti koje su teme od interesa za odgajatelje/predškolske ustanove. Radionice na iskazane teme održavat će se u drugoj polovini mjeseca, online ili uživo. O rasporedu radionica predškolske ustanove bit će obaviještene putem službenog e-maila.

Specijalizirani programi u predškolskim ustanovama

Uputstvo koje imate pred sobom pruža smjernice i korake potrebne za uspješno provođenje vannastavnih i posebnih programa, odnosno specijaliziranih programa u predškolskim ustanovama. Specijalizirani (posebni programi) jesu ključni elementi odgojno-obrazovnog rada, namijenjeni su svoj djeci predškolskih ustanova i usmjereni ka postizanju mjerljivih ishoda učenja unutar datog programa.

Svrha programa jeste da pruže jednake prilike za svu djecu u otkrivanju i razvijanju njihovih karakternih snaga i vrlina, stavova, interesovanja, navika, vještina i znanja kako bi adekvatno odgovorili svim zahtjevima i izazovima s kojima se susreću i s kojima će se susretati u svijetu koji se ubrzano mijenja. U cilju primarne prevencije, vannastavnim i posebnim programima podržava se fizički, emocionalni, mentalni i socijalni rast i razvoj djece i učenika, prateći savremene tokove i dokumente kurikuluma, te ističući važnost odgojne, obrazovne, funkcionalne i praktične komponente, općih postignuća i dobrobiti djece i učenika.

Na osnovu Opće metodologije o registraciji vannastavnih i posebnih programa, broj: 01-1-02-4416-7/23, od 10. 7. 2023. godine, izmjena i dopuna Opće metodologije o registraciji

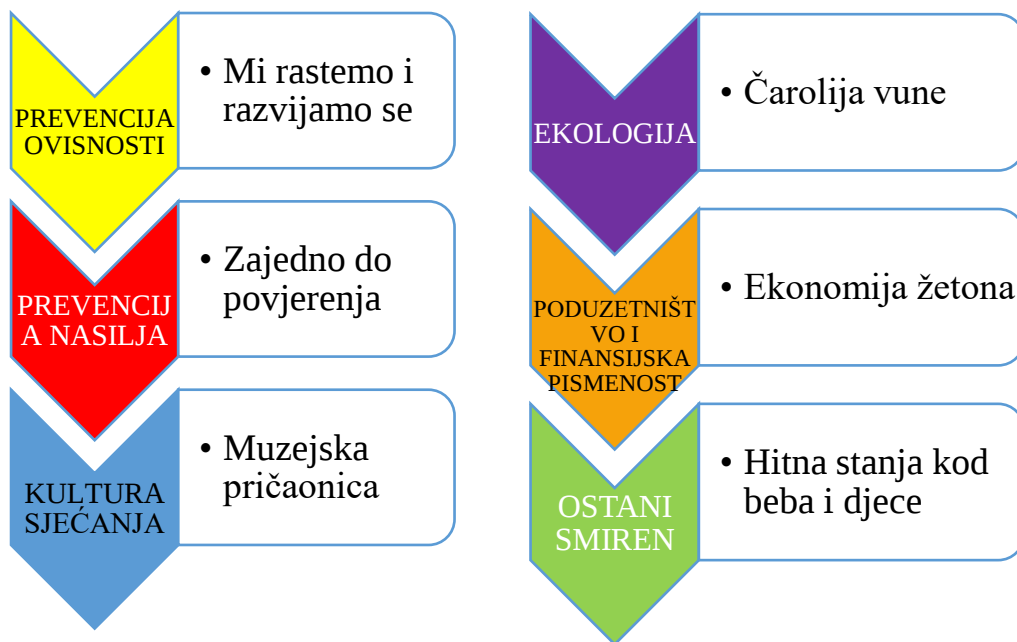
vannastavnih i posebnih programa, broj: 01-1-04-5428-6/24, od 18. 7. 2024, koja je opći akt Instituta, kreiran je Katalog registriranih programa, broj: 11-34-39906/25, od 17. 7. 2025. godine, u kojem je predstavljen detaljan pregled programa s prilogom obrazaca svih programskih aktivnosti koje će biti implementirane u školskoj 2025/2026. godini.

Katalog registriranih programa bit će objavljen do kraja mjeseca augusta 2025. godine na internet-stranicama Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo i Instituta, odnosno dostupan svim odgojno-obrazovnim ustanovama na svim nivoima preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo.

U Katalogu registriranih vannastavnih i posebnih programa za školsku 2025/2026. godinu uključeni su sljedeći programi:

Registrirani specijalizirani (posebni) programi za školsku 2025/2026. godinu koji su namijenjeni djeci u predškolskim ustanovama uključuju sljedeće programske aktivnosti:

NAČIN REALIZIRANJA I PLAN FINANSIRANJA PROGRAMSKIH AKTIVNOSTI

PROGRAM	Programske aktivnosti 2025/2026.	Ministarstvo za odgoj i obrazovanje / Institut (osigurava)	Odgojno-obrazovna ustanova (osigurava)
PREVENCIJA PREVENCIJA OVISNOSTI	Mi rastemo i razvijamo se	/	- Nabavka art i didaktičkog materijala - Interni ljudski resursi i prostor ustanove
PREVENCIJA PREVENCIJA NASILJA	Zajedno do povjerenja	/	- Nabavka art materijala - Interni ljudski resursi i prostor ustanove
KULTURA KULTURA SJEĆANJA	Muzejska pričaonica	Licencirani vanjski saradnici	- Nabavka i finansiranje ulaznica u Historijski muzej i usluga prevoza - Interni ljudski resursi
EKOLOGIJA EKOLOGIJA	Čarolija vune	/	- Nabavka materijala - Interni ljudski resursi i prostor ustanove
PODUZETNIŠTVO I FINANSIJSKA PISMENOST	Ekonomija žetona	/	- Nabavka art materijala - Interni ljudski resursi i prostor ustanove
OSTANI OSTANI SMIREN	Hitna stanja kod beba i djece	/	- Nabavka materijala - Interni ljudski resursi i prostor ustanove

Ovo Uputstvo upućuje na Katalog registriranih programa, koji je putokaz za sve ono što je potrebno obuhvatiti svojim radom kroz tematsko integrirano planiranje i svakodnevne aktivnosti predškolske djece.

U Katalogu registriranih programa, broj: 11-34-39906/25, od 17. 7. 2025. godine, koji će biti objavljen na internet-stranici Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo (dio školska 2025/2026. godina), kao i na stranici Instituta, detaljno su prikazani svi važni organizacijski aspekti svake od navedenih programskih aktivnosti.

Ukoliko realizatori programskih aktivnosti kao i realizatori specijaliziranih programa budu kreativniji i osmisle ih na zanimljiviji i drukčiji način ili nekim drugim redoslijedom, dok god on ispunjava kriterije koji su postavljeni u Katalogu, to neće umanjiti značaj realizacije programskih aktivnosti u predškolskim ustanovama Kantona Sarajevo.

Izdavaštvo, udžbenici i nastavni materijali

U cilju efikasne provedbe kurikularne reforme u oblasti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, predškolske ustanove u Kantonu Sarajevo imaju na raspolaganju kontinuiranu podršku Instituta. U skladu s Odlukom o osnivanju Javne ustanove Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo (broj 02-04-32766-12/21, od 2. septembra 2021. godine), u obavljanju svoje djelatnosti, pored brojnih aktivnosti, Institut prati provedbu udžbeničke politike i daje prijedloge za unapređenje udžbenika i drugih nastavnih materijala. Navedene djelatnosti Institut obavlja preko Sektora za izdavaštvo, udžbenike i nastavne materijale.

U cilju pružanja kontinuirane podrške odgajateljima i nastavnicima, Institut kontinuirano objavljuje primjere dobre odgojno-obrazovne prakse.

Nastavne pripreme, prezentacije i drugi materijali za izvođenje nastave po kurikulumu dostupni su na internet-stranici: <https://irpo.ba/implementacija/> u odjeljku *Rani i predškolski odgoj i obrazovanje*.

Uputstvo za profesionalni razvoj i stručna usavršavanja radnika u predškolskim ustanovama na području Kantona Sarajevo u 2025/26. godini

Uputstvo koje imate pred sobom nudi smjernice za uspješan profesionalni razvoj i stručno usavršavanje radnika u predškolskim ustanovama na području Kantona Sarajevo.

Slijedom člana 39. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju u Kantonu Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 26/08, 21/ 09 i 33/21), Pravilnika o stručnom usavršavanju odgajatelja, profesora/nastavnika i stručnih saradnika u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama i domovima učenika ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 19/04), na osnovu Odluke o osnivanju JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 37/21) godine, na osnovu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo (broj 37/22 od 22. 3. 2022. godine) i Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo (broj 417/22 d 28. 6. 2022. godine) te Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, stručni tim Instituta pripremio je: ***Okvirni katalog tema.***

U cilju osiguranja sistemskog pristupa unapređenju kompetencija radnika u predškolskim ustanovama na području Kantona Sarajevo, tokom školske 2022/2023. godine izrađen je sveobuhvatan Katalog tema stručnih usavršavanja, koji je, nakon stručne revizije i konsultacija s relevantnim akterima obrazovnog sistema, usvojen od strane Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo početkom jula 2023. godine.

Ovaj dokument ne predstavlja statičan, konačan skup tema, već dinamičan okvir koji se kontinuirano nadograđuje u skladu s identificiranim potrebama radnika u sektoru odgoja i obrazovanja. Nadogradnja Kataloga zasnovana je na kvantitativnim i kvalitativnim analizama anketnih upitnika prikupljenih tokom realizacije stručnih usavršavanja u periodu 2023/2024. i 2024/2025 godine, pri čemu su mapirane specifične potrebe odgajatelja i stručnog osoblja u predškolskim ustanovama.

U tom kontekstu, za period 2025. i 2026. godine definiran je dodatni set tematskih oblasti

namijenjenih kontinuiranom stručnom usavršavanju radnika u predškolskim ustanovama Kantona Sarajevo. Sve nove teme dostupne su u ažuriranom Katalogu tema stručnih usavršavanja, koji se može preuzeti putem službene internet-stranice Instituta.

Konceptualni okvir Kataloga ostao je nepromijenjen te podrazumijeva strukturiranje tema stručnog usavršavanja prema unaprijed definiranim oblastima, čime se osigurava sistematičan, funkcionalan i ciljno orijentiran pristup profesionalnom razvoju. Ovakva klasifikacija omogućava predškolskim ustanovama i pojedincima da, u skladu sa svojim razvojnim planovima i profesionalnim interesima, odaberu relevantne programe usavršavanja u oblastima koje uključuju pedagoške kompetencije, didaktiku i metodiku, inkluzivno obrazovanje, digitalne vještine, rukovođenje i upravljanje odgojno-obrazovnim ustanovama, kao i druge oblasti relevantne za savremeni odgoj i obrazovanje.

Ovaj Katalog tema nudi sveobuhvatan pregled aktivnosti koje se realiziraju u okviru profesionalnog razvoja i stručnog usavršavanja radnika u sektoru predškolskog odgoja i obrazovanja na području Kantona Sarajevo. Sadržaj ovog kataloga namijenjen je različitim stručnim profilima, uključujući odgajatelje, nastavnike, stručne saradnike, saradnike, direktore, pomoćnike direktora, kao i sve druge radnike u obrazovnim ustanovama. Nadamo se da će ponuđene teme biti inspiracija i motivacija za razvoj novih i inovativnih aktivnosti, te da će iste biti dijeljene s kolegama i kolegicama, kao i drugim odgojno-obrazovnim ustanovama na području Kantona Sarajevo. Kroz ovakav pristup želimo doprinositi stvaranju dinamičnijeg, kvalitetnijeg i učinkovitijeg obrazovnog sistema, što je u skladu s misijom Instituta – unapređenje kvaliteta odgoja i obrazovanja za buduće generacije.

Cjeloživotno učenje, koje je temelj za kontinuirani profesionalni razvoj i stručno usavršavanje, ne samo da donosi ličnu satisfakciju i napredak već i omogućava daljnje širenje horizonta pojedinca. Ono se u velikoj mjeri temelji na unutarnjoj motivaciji, odnosno želji za usavršavanjem i stalnim razmišljanjem o novim mogućnostima u radu s djecom u predškolskim ustanovama. U tom kontekstu, cjeloživotno učenje ne predstavlja samo skup formalnih edukacija već kontinuirani proces koji zahtijeva posvećenost i sposobnost da se prilagodimo novim izazovima i potrebama kako na profesionalnom, tako i na ličnom planu. Institut će, kao i u prethodnom periodu, kontinuirano nastaviti s upućivanjem poziva za stručna usavršavanja za sve radnike u odgojno-obrazovnim ustanovama. Očekujemo da će se Katalog tema tokom ove i narednih školskih godina razvijati u saradnji sa svima vama koji radite s djecom i učenicima u

predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama na području Kantona Sarajevo.

Također vas, sa zadovoljstvom, obavještavamo da je, kao i prethodne školske godine, i za školsku 2025/2026. godinu u saradnji s Ministarstvom za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo objavljen

Javni poziv za izbor radnika javnih ustanova u sektoru odgoja i obrazovanja Kantona Sarajevo koji će sudjelovati na međunarodnim konferencijama.

Javni poziv dostupan je na zvaničnoj internet-stranici Instituta, a konkursna procedura uspješno je okončana.

Na osnovu provedenog selekcijskog postupka, izvršen je odabir odgajatelja i nastavnika iz predškolskih ustanova, osnovnih i srednjih škola Kantona Sarajevo koji će predstavljati Kanton Sarajevo na međunarodnim konferencijama iz oblasti odgoja i obrazovanja. Prilikom selekcije, posebna pažnja posvećena je stručnim kvalifikacijama, dosadašnjem angažmanu u oblasti odgoja i obrazovanja, kao i tematskoj relevantnosti predloženih konferencija za profesionalni razvoj kandidata.

Cilj Javnog poziva jeste omogućavanje finansiranja učešća prosvjetnih radnika – odgajatelja, nastavnika, stručnih saradnika i saradnika – na relevantnim međunarodnim konferencijama koje se organiziraju širom svijeta. Učešćem na ovim skupovima odabrani kandidati imaju priliku aktivno doprinijeti globalnoj razmjeni znanja i iskustava, pratiti savremene odgojne i obrazovne tokove, te steći nove uvide i kompetencije koje će potom biti prenesene unutar obrazovne zajednice Kantona Sarajevo. Ove konferencije predstavljaju izuzetnu platformu za profesionalni razvoj, unapređenje kompetencija i metodologije rada, kao i za uspostavljanje saradnje s eminentnim stručnjacima i institucijama iz drugih zemalja. Time se jačaju kapaciteti odgojno-obrazovnog sistema Kantona Sarajevo, a istovremeno potiče kultura cjeloživotnog učenja i međunarodne saradnje u obrazovanju.

Pedagoški standardi i normativi u predškolskim ustanovama

Odlukom o osnivanju Javne ustanove Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 37/21), član 9., stav p), v) i z), propisano je da Institut u obavljanju svoje djelatnosti prati, vrednuje i ocjenjuje ispunjenost pedagoških standarda i normativa, pruža stručnu podršku i učestvuje u izradi godišnjeg programa rada predškolskih ustanova, analizira godišnji izvještaj o radu predškolskih ustanova Kantona Sarajevo. Institut ostvaruje djelatnosti putem: praćenja i vrednovanja, unapređenja i razvoja sistema predškolskog odgoja i obrazovanja. Aktivnosti Instituta u funkciji su provođenja obrazovne reforme kroz stalno osiguravanje stručnih informacija i pružanje stručne pomoći koje služe kao polazišta organima i institucijama nadležnim za odlučivanje i vođenje obrazovne politike. Institut permanentno predlaže mjere za unapređenje odgojno-obrazovnog rada u predškolskim ustanovama na osnovu rezultata provedenih istraživanja i kontinuiranom analizom odgojno-obrazovnog rada te uočava i usmjerava predškolske ustanove na prevazilaženje uočenih poteškoća, ali i uvidom u ispunjenost Pedagoških standarda i normativa za predškolski odgoj i obrazovanje kreira pogodne smjernice.

Također je neophodno intenzivirati aktivnosti sa svim predškolskim ustanovama Kantona Sarajevo kako bi se uspješno implementirale tako što bi se najprije procijenile postojeće prakse u svim predškolskim ustanovama Kantona Sarajevo i definirale mjere, prije svega za unapređenje pravilne ishrane djece ranog i predškolskog uzrasta u predškolskim ustanovama u Kantonu Sarajevo u skladu s navedenim Smjernicama, pritom težeći ka stalnom podizanju standarda i stalnim izazovima s kojima se suočavamo. Princip "najbolji interes djeteta" osnovni je instrument u zaštiti prava djeteta, a njegova primjena osigurava rješenja koja najbolje zadovoljavaju potrebe i interese djeteta. To je jedan od osnovnih principa na kojima se zasniva i štiti čitav skup dječijih prava sadržanih u Konvenciji, bez kojeg potpuna realizacija bilo kog drugog prava nije moguća.

- 1. Prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju u Kantonu Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj: 26/08, 21/09 i 33/21, 31/22), prema Odluci o Pedagoškim standardima i normativima za predškolski odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, broj: 46/16, 12/21, 20/22, 35/24, 3/25), predškolske ustanove registrirane u sistemu EMIS-Predškolsko dužne su dostaviti godišnji izvještaj o radu predškolskih**

ustanova za 2024/2025. godinu i godišnji program rada predškolske ustanove za školsku 2025/2026. godinu do 30. 9. 2025. godine. Izrađeni dokumenti prosljeđuju se osnivaču, Ministarstvu za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, Institutu i nadležnom organu općine na razmatranje i usvajanje.

U Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja evidencije dokumentacije u predškolskoj ustanovi ("Službene novine KS", 22/16, 27/24, 38/24) jasno su definirani podaci koje svaka predškolska ustanova popunjava i dostavlja Institutu.

Institut na stručnim usavršavanjima direktora predškolskih ustanova Kantona Sarajevo obrađuje podatke i prezentira analizu odgojno-obrazovnog rada predškolskih ustanova Kantona Sarajevo prateći stavke iz obrasca Metodologije o izradi godišnjeg programa rada predškolske ustanove i godišnjih izvještaja o radu predškolskih ustanova koje predškolske ustanove dostavljaju i protokolišu u sjedištu Instituta. Na organiziranim sastancima koji se održavaju dva puta godišnje prisustvuju direktori i stručni saradnici javne i privatnih registriranih predškolskih ustanova Kantona Sarajevo. Ministrica za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo Naida Hota-Muminović uspjela je osigurati novčana sredstva za sufinansiranje i subvencije za upis djece ranog i predškolskog uzrasta koja pohađaju vrtić i samim tim upisi djece postali su transparentni, javni za svako dijete, češće se objavljuju, olakšan je digitalni upis, a registrirane predškolske ustanove uvezane su u online sistem EMIS-Predškolsko. Pravilnik o primjeni informacionog sistema EMIS u predškolskim ustanovama u Kantonu Sarajevo ("Službene novine KS", broj 53/23) propisuje uvjete i način primjene integralnog informacionog sistema upravljanja predškolskim ustanovama u Kantonu Sarajevo.

Glavne obaveze radnika u predškolskoj ustanovi – bez obzira na to da li je riječ o odgajateljima, stručnim saradnicima, tehničkom osoblju ili upravi – usmjerene su ka **osiguranju kvalitetnog, sigurnog i razvojno primjerenog okruženja za djecu.** Te obaveze proizlaze iz zakonskih propisa, Pedagoških standarda i normativa za predškolski odgoj i obrazovanje i profesionalne etike menadžmenta ustanove i radnika.

2. METODOLOGIJA IZRADE GODIŠNJEG PROGRAMA RADA PREDŠKOLSKE USTANOVE

Godišnji program rada predškolske ustanove strukturiran je na sljedeći način:

(A) Izvještaj o realizaciji Godišnjeg programa rada ustanove za prethodnu školsku _____ godinu i

(B) Godišnji program rada ustanove (puni naziv ustanove) za školsku _____ godinu.

I OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Opći podaci o predškolskoj ustanovi)

- a) Naziv ustanove
- b) Sjedište
- c) Osnivač ustanove
- d) Broj pod kojim je ustanova upisana u Registar predškolskih ustanova KS
- e) Popunjenost kapaciteta
- f) Odluka (broj i datum) Upravnog odbora o usvajanju Izvještaja o radu ustanove u prethodnoj školskoj godini

II KONCEPCIJSKO-PROGRAMSKI SADRŽAJI

Član 2.

(Vrste programa)

(1) Cjeloviti razvojni program

(a) Tabela pregled broja djece i djece s posebnim potrebama, broj odgojnih grupa (po organizacionim jedinicama); objektima/vrtićima (cjelodnevni – poludnevni boravak); broj djece po odgojnim grupama u ustanovi prema spolu; prema uzrastu; plan realizacije pedagoške i didaktičko-metodičke prakse).

Tabela br.1.

PREGLED BROJA DJECE I ODGOJNIH GRUPA PO ORGANIZACIONIM JEDINICAMA/ VRTIĆIMA					
ORGANIZACIONA JEDINICA -----					
REDNI BROJ	NAZIV VRTIĆA:	ADRESA	TELEFON	BROJ ODGOJNIH GRUPA	BROJ DJECE
SVEUKUPNO U CJELOVITOM RAZVOJNOM PROGRAMU					

Tabela br. 2.

Pregled djece s posebnim potrebama po vrtićima

Redni broj	Objekat/vrtić	Broj djece s razvojnim i drugim poteškoćama – s medicinskim nalazima
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
Ukupan broj djece		

Ukupan pregled odgojnih grupa u PU s prikazom broja djece

Tabela br. 3.

ORGANIZACIONA JEDINICA _____										
Redni broj	Vrtić	Odgojna grupa uzrasta od 1. do 2. godine života	Odgojna grupa uzrasta od 2. do 3. godine života	Mješovita grupa od 6 mjeseci do 3. godine života	Odgojna grupa u 4. godini života	Odgojna grupa u 5. godini života	Odgojna grupa u 6. godini života	Mješovita grupa od 6 mjeseci do polaska u školu	Mješovita grupa djece od 3. godine do polaska u školu	Broj grupa
1.										
2.										
3.										
4.										
UKUPNO										

Tabela br.4.

Ukupan pregled odgojnih grupa u PU _____

UKUPNO U CJELOVITOM RAZVOJNOM PROGRAMU ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA PERIODU _____ - _____ 202_. GODINA	
Naziv odgojne grupe	Ukupno (broj) odgojnih grupa
Odgojna grupa od 6 mjeseci do jedne godine života	
Odgojna grupa uzrasta od 1. do 2. godine života	
Odgojna grupa djece od 2. do 3. godine života	
Mješovita odgojna grupa od 6 mjeseci do 3. godine života	
Odgojna grupa u 4. godini života	
Odgojna grupa u 5. godini života	
Odgojna grupa u 6. godini života	
Mješovita odgojna grupa djece od 6 mjeseci do polaska u školu	
Mješovita odgojna grupa od 3. godine do polaska u školu	
UKUPNO ODGOJNIH GRUPA:	

Tabela br. 5.

Pregled broja djece u cjelodnevnom i poludnevnom boravku; po broju i spolu djece
ORGANIZACIONA JEDINICA _____

VRTIĆ	Cjelodnevni boravak	Poludnevni boravak	Broj djece	M	Ž
UKUPNO:					

Tabela br.6.

Pregled broja djece prema uzrastu po organizacionim jedinicama

ZASTUPLJENOST DJECE PREMA GODIŠTIMA (UZRASTU) PO ORGANIZACIONIM JEDINICAMA					
GODIŠTE (UZRAST)	OJ STARI GRAD	OJ CENTAR	OJ NOVO SARAJEVO	OJ NOVI GRAD	UKUPAN BROJ
od 6 mjeseci do 1 godine					
2 godine					
3 godine					
4 godine					
5 godina					
6 godina					
Ukupan broj djece u organizacionim jedinicama					

Tabela br.7.

Plan realizacije pedagoške i didaktičko-metodičke prakse

Redni broj	Objekat/vrtić realizacije prakse	Odgojna grupa	Vrsta prakse

(a) Evaluacija odgojno-obrazovnog rada i postignuća djece u cjelovitom razvojnem programu na osnovu instrumenata praćenja nivoa dječijih razvojnih postignuća (u izvještajima na polugodištu i na kraju školske godine);

(b) Poteškoće u realizaciji (u izvještajima o radu na kraju polugodišta i školske godine);

(c) Mjere za poboljšanja u organizaciji i realizaciji programskih sadržaja (u izvještajima o radu na kraju polugodišta i školske godine)

(2) Obavezni program za djecu u godini pred polazak u školu) – vodi se samo u JU “Djeca Sarajeva”, Sarajevo

(a) Tabela prikaz broja djece i djece s posebnim potrebama, lokacija (vrtići i školski prostori)

(b) Tabela prikaz broja djece u objektima /predškolske ustanove.

Tabela br.8.

U predškolskim ustanovama

Redni broj	Objekti / vrtići	Broj odgojnih grupa	Dječaci M	Djevojčice Ž	Ukupan broj djece

Tabela br.9.

U školskim prostorima

Redni broj	Osnovna škola	Broj odgojnih grupa	Dječaci M	Djevojčice Ž	Ukupan broj djece

Tabela br.10.

Ukupno stanje upisane djece u Obavezni program za djecu u godini pred polazak u školu

Ustanova	Broj odgojnih grupa	Dječaci	Djevojčice	Ukupan broj djece
Predškolski objekti				
Prostori u osnovnim školama				
Ukupno:				

Tabela br. 11.

Tabelarni prikaz broja djece s posebnim potrebama u Obaveznom programu

Redni broj	Vrtić / osnovna škola	Inicijali djeteta	Datum Rođenja	Posebna potreba	Odgojna grupa	Odgajatelj/ica

(c) Plan individualnog i kolektivnog stručnog usavršavanja u školskoj _____ godini
(realizatori programa, lokacija i vrijeme realizacije)

Tabela br. 12.

Obavezni program za djecu u godini pred polazak u školu					
Redni broj	Odgajatelj/ica	Individualno stručno usavršavanje	Oblik realizacije		Datum realizacije
		Naziv teme/aktivnosti	Tema	Aktivnost	

(d) Plan i oblici saradnje sa školama u kojima se realizira Obavezni program za djecu;

(e) Uvjeti za rad;

(f) Evaluacija odgojno-obrazovnog rada i postignuća djece (u izvještajima na kraju polugodišta i na kraju školske godine);

(g) Poboljšanja u organizaciji i realizaciji programskih sadržaja (u izvještajima na kraju polugodišta i na kraju školske godine);

(h) Poteškoće (u izvještajima na kraju polugodišta i na kraju školske godine);

(2) Specijalizirani programi koji se realiziraju uz prethodnu saglasnost Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo

(a) Tabelarni prikaz vrste programa, objekat/vrtić; broj djece; realizatori;

Tabela br. 13.

Vrsta specijaliziranog programa

Organizaciona jedinica	Objekat/vrtić	Broj grupa	Broj djece
Ukupno:			

(b) Evaluacija odgojno-obrazovnog rada i postignuća djece (u izvještajima na kraju polugodišta i na kraju školske godine)

(c) Poboljšanja u organizaciji i realizaciji programskih sadržaja (u izvještajima na kraju polugodišta i na kraju školske godine);

(d) Poteškoće (u izvještajima na kraju polugodišta i na kraju školske godine);

Član 3.

(Program rada u periodu jula i augusta)

- a) Tabelarni prikaz objekata/vrtića; broja djece i odgojnih grupa u julu i augustu (u izvještajima na kraju školske godine)
- b) Evaluacija rada – prednosti i poteškoće u realizaciji (u izvještajima na kraju školske godine);

Tabela br. 14.

Broj djece i odgojnih grupa u julu i augustu

Redni broj	Vrtić:	Broj djece	Broj odgojnih grupa
Ukupno:			

III ORGANIZACIJA ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA

Član 4.

(Stručni kadar i ostali radnici)

- (1) Odgojno – obrazovni kadar (tabelarni prikaz)
- (2) Rukovodni kadar
- (3) Stručni saradnici
- (4) Administrativno osoblje
- (5) Administrativni radnici – IPK – invalidi rada II kategorije
- (6) Volonteri-pripravnici (navesti podatke o mentoru, objekat/vrtić, početak stažiranja);
- (7) Struktura radnika;
- (8) Deficitaran i suficitaran kadar;

Tabela br. 15.

Odgojno-obrazovni kadar

Radno mjesto	Broj radnika	Stručna sprema/ profil
Odgajatelji (samo uvrstiti stručnu spremu prema Pedagoškim standardima i normativima) Ukoliko je prekvalifikacija pedagoga i učitelja na Pedagoškom fakultetu u Sarajevu, napomenuti u izvještaju i programu rada i upisati podatke. Položen stručni ispit Pripravnike/volontere navesti u drugoj tabeli, napomenuti ko su volonteri koji imaju svoje mentore, kada su počeli stažirati		
Medicinske sestre – pedijatrijski smjer Položen stručni ispit		
Asistenti u odgojnoj grupi prema ugovoru (koji rade s djecom s posebnim potrebama) –stručna sprema u skladu s Pedagoškim standardima i normativima		

Tabela br. 16

Rukovodni kadar

Radno mjesto	Stručna sprema/profil
Ukupno rukovodnih radnika	

Tabela br. 17.

Stručni saradnici (uvrstiti defektolog/edukator-rehabilitator, logoped prema Pedagoškim

standardima i normativima

Radno mjesto	Broj radnika	Stručna sprema/profil
Pedagog		Mr.
Pedagog		VSS
Pedagog-psiholog		VSS
Pedagog		Pripravnik MA napisati mentora
Psiholog		VSS
Socijalni radnik		VSS
Ukupno stručnih saradnika		

Tabela br. 18.

Administrativno osoblje

Radno mjesto	Stručna sprema/profil
Ukupno administrativnih radnika	

Tabela br. 19.

Administrativni radnici – IPK – invalidi rada II kategorije

Redni broj	Radno mjesto prije nastanka invalidnosti	Broj radnika
1.		
Ukupno IPK (invalid prve kategorije)		

Tabela br. 20.

Volonteri-pripravnici

Redni broj	Ime i prezime	Školska sprema -profil	Mentor	Vrtić u kome volontira	Početak stažiranja
1.					

Tabela br. 21.

Struktura radnika u ustanovi

REKAPITULACIJA	Broj radnika	
Odgojno-obrazovni kadar		
Rukovodno i administrativno osoblje		
Realizatori specijaliziranih programa i vanjski saradnici		
Stručni saradnici		
Koordinatori		
Administrativno osoblje		
Administrativni radnici (IPK)		
Pomoćno i tehničko osoblje		
Volonteri-pripravnici		
Ukupno radnika:		
Od toga primljeno:	Na neodređeno vrijeme	
	Na određeno vrijeme	

Tabela br. 22.

Deficitaran kadar

Radno mjesto	Stručna sprema/profil	Broj

Tabela br. 23.

Suficitaran kadar

Radno mjesto	Stručna sprema/profil	Broj

Član 5.**(Stručno usavršavanje)****(1) Plan individualnog stručnog usavršavanja**

(a) Tabela prikazuje teme, realizatora i datuma održavanja individualnog stručnog usavršavanja

Tabela br. 24.

ORGANIZACIONA JEDINICA _____					
Redni broj	Odgajatelj	Individualno stručno usavršavanje	Oblik realizacije		Datum realizacije
			Tema	Aktivnost	
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					

(b) Evaluacija (u izvještajima na kraju polugodišta i na kraju školske godine)

(c) Prijedlozi za unapređenje (u izvještajima na kraju polugodišta i na kraju školske godine)

(2) Plan kolektivnog stručnog usavršavanja (tema, datum i mjesto realizacije, nosioci, cilj);**Član 6.**

(Program rada stručnih saradnika, timova, koordinatora, odgovornih odgajatelja i rukovodnih radnika)

(1) Program rada pedagoga-psihologa; pedagoga; psihologa; socijalnog radnika;

- (2) Program rada stručnih timova;**
- (3) Program rada koordinatora;**
- (4) Program rada odgovornih odgajatelja;**
- (5) Program rada rukovodnih radnika;**
 - (a) direktora;**
 - (b) pomoćnika direktora i drugih;**
- (6) Sažetak programskih aktivnosti;**
 - (a) Izdvojiti specifičnosti;**

Član 7.

(Program rada stručnih organa)

- (1) Stručno Vijeće odgajatelja;**
- (2) Pedagoški savjet;**
- (3) Stručni aktivni;**

IV SARADNJA S PORODICOM

Član 8.

(Oblici saradnje s porodicom)

- (1) Roditeljski sastanci, pedagoško-savjetodavni razgovori;**
 - (a) Prijedlozi i preporuke;**
 - (b) Tim u predškolskoj ustanovi i stručni saradnici ustanove organiziraju i različite oblike saradnje s roditeljima i ostalim članovima porodice (radionice za djecu i roditelje, predavanja, prezentacije, projekte, akcije, donacije, takmičarske igre i ostale susrete) u cilju ostvarivanja partnerstva porodice i predškolske ustanove – navesti druge oblike saradnje).**

V PLAN I PROGRAM SPECIFIČNIH AKTIVNOSTI U PREDŠKOLSKOJ USTANOVI

Član 9.

(Uvjeti za realizaciju odgojno-obrazovnog rada i ostalih programskih aktivnosti)

- (a) Objekat /vrtić (namjenski–nenamjenski, uređenje dvorišta vrtića, grijanje, ishrana djece);
- (b) Zdravstveno-higijenski uvjeti;
- (c) Nedostajuća didaktička sredstva, didaktički i drugi materijal, literatura i dr.

Član 10.

(Programske aktivnosti u skladu s Programom rada Ministarstva za odgoj i obrazovanje KS i JU Institut za razvoj preduniverzitetskog obrazovanja Kantona Sarajevo)

- (1) Revija kulturno- umjetničkog stvaralaštva
- (2) Likovna manifestacija
- (3) Pregled aktivnosti (učesnici, postignuća)

Član 11.

(Kulturna i javna djelatnost)

- (1) Specifičnosti – posebnosti u organizaciji programskih i drugih aktivnosti

Član 12.

(Sastav Upravnog odbora i Programa rada Vijeća roditelja)

- (1) **Sastav Upravnog odbora ustanove** (ime i prezime, zanimanje i funkcija, nacionalnost, predstavnik općine, osnivača, stručnih radnika i dr.);
- (2) Sastav i Program rada Vijeća roditelja.

VI PLANIRANE MJERE ZA UNAPREĐENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA I UKUPNE ORGANIZACIJE RADA USTANOVE

Član 13.

(Mjere i prijedlozi za unapređenje odgojno-obrazovnog rada)

- (1) Navesti planirane mjere i prijedloge za unapređenje odgojno-obrazovnog rada i ukupne organizacije rada ustanove.

2. 1. UPUTSTVO o realizaciji mjera definiranih Posebnim programom Vlade Kantona Sarajevo za deficitarna zanimanja u predškolskom odgoju i obrazovanju u Kantonu Sarajevo i planiranje narednih aktivnosti i sadržaja u predškolskim ustanovama

Institut planira i organizira sastanke s direktorima i pomoćnicima direktora predškolskih ustanova svake školske godine. Shodno navedenom, na sastanku direktora i pomoćnika direktora predškolskih ustanova Kantona Sarajevo, prilikom analize Godišnjeg izvještaja o radu predškolskih ustanova Kantona Sarajevo, sugerirano je da se prilikom tematskog planiranja, saradnjom s društvenom sredinom planiraju i realiziraju teme i aktivnosti koje se odnose na važnost pomažućih profesija u odgojno-obrazovnom radu predškolskih ustanova.

Također je veoma važno promovirati značaj pomažućih zanimanja (profesija) i uvrstiti teme u individualna i kolektivna stručna usavršavanja, npr. *Razvoj brižnosti i empatičnosti odgajatelja u profesionalnom radu s djecom* (tema za pomažuća zanimanja), zatim i ostalih deficitarnih profesija kako bi se ukazalo na značaj i važnost odgajateljske profesije i ostalih profesija radnika u predškolskim ustanovama. U okviru ove mjere planirane su aktivnosti koje će predstaviti važnost i ostalih pomažućih profesija u odgojno-obrazovnom radu predškolskih ustanova, a koje se odnose na značaj psihologa, pedagoga, medicinske sestre, kuhara, spremačice, vozača i sl.

Potrebno je prezentirati vještine i vrline odgajatelja te važnost profesije odgajatelja na izgradnji svih moralnih vrijednosti kod djece koje treba posjedovati, ali i na razvijanje kritičkog mišljenja kod djece.

U godišnji program rada predškolske ustanove za školsku 2025/2026. godinu potrebno je uvrstiti stručne teme i ugledne aktivnosti koje će potaknuti učešće roditelja i partnera, te omogućiti realizaciju sadržaja s djecom u saradnji s predstavnicima različitih pomažućih zanimanja. Takve aktivnosti doprinose razvoju kritičkog mišljenja kod djece i mogu ih motivirati da zavole zanimanja koja bi jednog dana mogla postati njihov profesionalni izbor. Također, preporučuje se obraditi i temu značaja roditelja u afirmaciji i podizanju ugleda odgajateljske profesije. Teme koje možete realizirati mogu biti sljedeće: *Odgajatelj – refleksivni praktičar*, *Važnost odgajatelja u odgoju i obrazovanju djeteta*, *Emocionalna inteligencija*, *Odgajatelj – refleksivni praktičar*, *Osobine ličnosti odgajatelja* (autor Anka Došen-Dobud) itd.

Poželjno je osvrnuti se na pitanje značaja odgajateljskog poziva, te razmotriti šta se kod djeteta

potiče i razvija tokom boravka u predškolskoj ustanovi, s posebnim naglaskom na aspekte koji doprinose njegovom budućem razvoju i afirmaciji. Odgajatelji s roditeljima otkrivaju talenat kod djeteta i već u ranom rastu i razvoju usmjeravaju dječije sposobnosti i darovitost.

Činjenica da djeca u predškolskoj ustanovi obrađuju temu *Šta želim biti kad porastem* govori o tome koliko im je poziv učiteljice ili odgajatelja drag – često u igri uloga imitiraju i oponašaju različita zanimanja, uključujući upravo zanimanje odgajatelja. To su i povratne informacije od roditelja, naših partnera, koji itekako mogu pomoći djetetu da u svom odrastanju bude sretno i da razvija pozitivne emocije za zanimanje odgajatelja, koje je realno postalo deficitaran kadar i sve manje studenata želi obavljati tu djelatnost. Zato trebamo što češće promovirati ta zanimanja kako bi već u najranijoj dobi djeca shvatila važnost i prednosti tog zvanja. Možete organizirati i likovnu radionicu na temu s roditeljima *Šta želim biti kada porastem* ili da odgajatelji realiziraju i razgovarajte s roditeljima na organiziranoj radionici u predškolskoj ustanovi.

3. UNAPREĐENJE ODGOJNO-OBRAZOVNOG RADA U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA KANTONA SARAJEVO U ŠKOLSKOJ 2025/2026. GODINI

Unapređenje odgojno-obrazovne prakse u predškolskim ustanovama zahtijeva sveobuhvatan pristup koji uključuje profesionalni razvoj odgajatelja, poboljšanje materijalnih uvjeta, jačanje saradnje s roditeljima i zajednicom, kao i primjenu savremenih pedagoških metoda. Evo konkretnih mjera za unapređenje:

◆ 1. Stručno usavršavanje odgajatelja

- **Kontinuirana edukacija** kroz seminare, radionice, mentorstva i stručne skupove.
 - **Uvođenje supervizije i refleksivne prakse** – odgajatelji analiziraju vlastiti rad i razmjenjuju iskustva.
 - **Podrška za primjenu savremenih pedagoških koncepata**, poput Montessori, Reggio Emilia, Waldorf, Maarif program i slično.
-

◆ 2. Unapređenje kurikuluma

- **Razvoj fleksibilnog, inkluzivnog kurikuluma usmjerenog na dijete, koji poštuje interese, potrebe i ritam svakog djeteta.**
 - **Podsticanje igre kao osnovnog načina učenja** – manje formalnosti, više slobodnog i vođenog istraživanja.
 - **Uključivanje interkulturalnih i ekoloških sadržaja.**
-

◆ 3. Bolji materijalni i prostorni uvjeti

- **Ulaganja u didaktičke materijale**, knjige, senzorne igračke, prirodne materijale itd.
 - **Adaptacija prostora** kako bi bio siguran, estetski, stimulativan i prilagođen dječijem uzrastu.
 - **Povećanje broja stručnih saradnika** (psihologa, pedagoga, defektologa/edukatora-rehabilitatora) u predškolskim ustanovama.
-

◆ 4. Povećanje uključenosti roditelja

- **Redovni roditeljski sastanci**, radionice i savjetovališta.
 - **Učešće roditelja u planiranju i evaluaciji aktivnosti** (participativni pristup).
 - **Otvoreni dani i zajedničke aktivnosti** koje grade povjerenje i partnerstvo.
-

◆ 5. Evaluacija i praćenje kvalitete

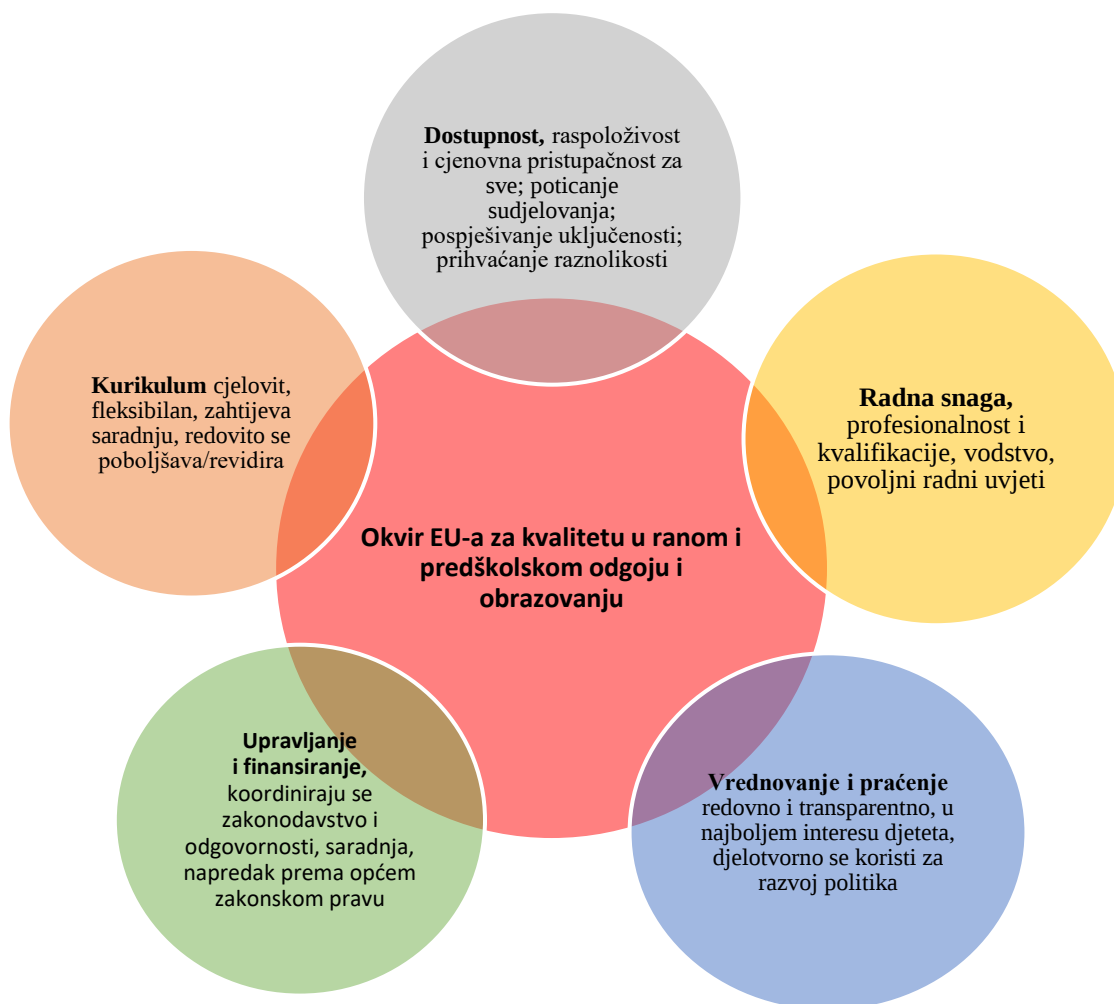
- **Uvođenje standarda kvalitete i samovrednovanja rada predškolske ustanove.**
 - **Praćenje razvoja svakog djeteta individualno** (portfolio, razvojne mape).
 - **Vanjska evaluacija** putem stručnih tijela za osiguranje kvalitete.
-

◆ 6. Digitalizacija i inovacije

- **Uvođenje digitalnih alata** za komunikaciju s roditeljima, dokumentiranje rada i planiranje.
 - **Učenje osnova digitalne pismenosti** (primjereno uzrastu).
 - **Korištenje tehnologije za obogaćivanje sadržaja**, a ne zamjenu interakcije.
-

◆ 7. Unapređenje inkluzivnosti

- Individualizirani pristup djeci s teškoćama u razvoju;
- Saradnja s Porodičnim savjetovalištem (Odjeljenje za prevenciju i ranu intervenciju) i centrima za ranu intervenciju u Kantonu Sarajevo na području Općine Centar (lokacija na uglu Nova i Terezija), Općine Vogošća (naselje Rosulje) i Općine Novi Grad (Saraj Polje);
- Podrška različitosti i uvažavanja različitosti.

Shema 1. Okvir EU za kvalitet u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju

3.1. Okvir kvaliteta u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju odnosi se na pet ključnih oblasti:

- ⇒ omogućavanje da usluge odgoja i obrazovanja u ranom djetinjstvu budu pristupačne, cjenovno prihvatljive i inkluzivne/uključive;
- ⇒ podrška stručnom usavršavanju osoblja u zavisnosti od postojećih nivoa stručnih kvalifikacija i radnih uvjeta;
- ⇒ unapređenje razvoja kurikulumu za rani i predškolski uzrast kako bi se zadovoljile potrebe djece u pogledu dobrobiti, odgoja i obrazovanja;
- ⇒ promoviranje transparentnog praćenja i vrednovanja usluga na svim nivoima upravljanja; osiguranje adekvatnog finansiranja i pravnog okvira za pružanje usluga, uključujući kreiranje i održavanje prilagođenih nacionalnih ili regionalnih okvira za kvalitet odgoja i obrazovanja u ranom djetinjstvu.
- ⇒ osiguranje adekvatnog finansiranja i pravnog okvira za pružanje usluga, uključujući stvaranje i održavanje prilagođenih nacionalnih ili regionalnih okvira za kvalitetan odgoj i obrazovanje u ranom djetinjstvu.

3.2. ISHRANA DJECE U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA

Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju u Kantonu Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 26/08, 21/09, 33/21 i 31/22), članom 8., stav (1) i stav (2), članom 14., stav (a), (1, 2, 3), utvrdio je obavezu predškolskih ustanova da, u pogledu utvrđenih ciljeva i zadataka, od kojih je jedan od najvažnijih promoviranje zdravog načina života, uključujući pravilnu ishranu djece ranog i predškolskog uzrasta, i formiranje osnovnih zdravstveno-higijenskih navika, **osiguravaju pravilnu brigu za dobrobit njegovog fizičkog i mentalnog zdravlja**. Prema Zajedničkoj jezgri cjelovitih razvojnih programa za predškolski odgoj i obrazovanje, koja je definirana na ishodima učenja i Planu i programu/Kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, jasno je definirana oblast *Zdravlje i tjelesni razvoj*, koja se oslanja na komponentu značajnu za razvoj zdravstvene kulture radi očuvanja i jačanja sopstvenog zdravlja. Podrazumijeva aktivnosti u kojima djeca stječu zdrave životne navike (naročito redovne i pravilne ishrane), u kojima usvajaju pravila lične urednosti, čistoće i higijene, kao i higijene prostora, te aktivnosti kojima se razvija

sposobnost samopomoći u stjecanju i razvijanju higijenskih i drugih navika, te usvajanja bontona prilikom jela.

Primjena normativa i standarda ishrane čini osnovu za pravilno planiranje, organiziranje i kontrolu ishrane. Ishrana u predškolskim ustanovama mora se organizirati i stručno pratiti. To je jedina garancija da će dijete različite uzrasne dobi dobiti količinu hrane koja po sastavu odgovara njegovim potrebama. U priručniku *Smjernice za zdravu ishranu djece predškolskog i školskog uzrasta* (Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, Federalno ministarstvo zdravstva, Zavod za javno zdravstvo Federacije Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 2012. godina) velika se pažnja u predškolskim ustanovama pridaje ishrani djece, ukazujući prvenstveno na poštivanju važećih Normativa i standarda za ishranu djece u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Načela pravilne ishrane, prema preporukama Svjetske zdravstvene organizacije (SZO), zasnivaju se na usklađivanju izbora i količine hrane u skladu s uzrastom, spolom i energetske i nutritivne zahtjevima.

Svaka predškolska ustanova obavezna je pridržavati se Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", br. 50/04) i ostalih zakonskih propisa u vezi s hranom, u skladu s važećim Normativima za planiranje, projektovanje, izgradnju i namještaj ustanova za predškolsko vaspitanje i obrazovanje u SR Bosni i Hercegovini (1978. godina), prema Odluci o Pedagoškim standardima i normativima za predškolski odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 46/16, 12/21 20/22, 35/24, 3/25). Priručnik za roditelje *Vodič za zdravu ishranu djece predškolskog i školskog uzrasta* (2014) također naglašava značaj pravilne ishrane djece predškolskog uzrasta i školskog uzrasta. **Najveći dio dana djeca i provedu u predškolskoj ustanovi i nama je cilj da svaki aspekt tog boravka bude siguran.**

4. PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE RADA U PREDŠKOLSKIM USTANOVAMA:

- a) Pridržavanje **Smjernica za pravilnu ishranu djece ranog i predškolskog uzrasta u predškolskim ustanovama Kantona Sarajevo** u saradnji s Ministarstvom za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo;
- b) Vršiti kontinuirane posjete i stručne uvide u ispunjenost Pedagoških standarda i normativa za predškolski odgoj i obrazovanje prema zakonskim propisima i Pedagoškim standardima i normativima za predškolski odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, te praćenje primjene važećih Pedagoških standarda i normativa za predškolski odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo;
- c) Djelovati na poboljšanju uvjeta boravka djece u vanjskim dijelovima i površinama dvorišta u kome trebaju biti mobilijari sigurni za svako dijete;
- d) Osigurati dječije rekvizite, opremu, tendu, suncobrane za vrijeme ljetnih vrućina u dvorištima vrtića kako bi odgajatelji i djeca implementirali aktivnosti prema dječijim ishodima učenja i kako bi djeca sigurno boravila na otvorenom prostoru objekta;
- e) Rad na standardima kvalitete rada predškolskih ustanova radi unapređenja odgojno-obrazovnog rada i ujednačavanja u svim predškolskim ustanovama prema zakonskoj legislativi i podzakonskim aktima, kontinuirano stručno usavršavanje direktora, stručnih saradnika, odgajatelja, medicinskih sestara i ostalih radnika u predškolskim ustanovama u Kantonu Sarajevo;
- f) Pripremanje materijala za učešće u izradi prednacrtu Zakona o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju u Kantonu Sarajevo pod pokroviteljstvom Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo;
- g) Sačinjavanje analize i permanentno istraživanje u cilju izrade podzakonskog akta za vrednovanje i samovrednovanje predškolske ustanove;
- h) Ažuriranje programa i pridržavanje procedure tokom realizacije specijaliziranih programa u predškolskim ustanovama uz davanje prethodne saglasnosti Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo u skladu s Okvirnim zakonom o predškolskom odgoju (2007. godina), prema članu 24. Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju BiH (2007. godina);

- i) Nastavak realizacije programa “Rastimo zajedno” u sklopu programa “Škola roditeljstva” i pružanje kontinuirane podrške roditeljima te jačanje njihovih kompetencija;
- j) Priprema i učešće povodom Revije kulturno-umjetničkog stvaralaštva djece predškolskih ustanova i ustanova za odgoj, obrazovanje i rehabilitaciju Kantona Sarajevo u školskoj 2025/2026. godini “Predškolski dani” (trodnevna manifestacija), u kojoj planiramo uključiti i djecu ranog uzrasta u 2. i 3. godini života kroz različito kreativno izražavanje prema područjima razvoja;
- k) I dalje ćemo nastojati ostvariti uspješnu saradnju s Pedagoškim fakultetom u Sarajevu, Odsjek za predškolski odgoj, s ciljem kontinuirane prekvalifikacije učitelja i pedagoga zbog deficita odgajatelja na tržištu rada u Kantonu Sarajevo i rješavanja problema;
- l) Podržati i nastaviti realizaciju mjera definiranih Posebnim programom Vlade Kantona Sarajevo za deficitarna zanimanja u predškolskom odgoju i obrazovanju u Kantonu Sarajevo i planiranje narednih aktivnosti i sadržaja u predškolskim ustanovama koje će se uvrstiti u godišnji program rada predškolske ustanove Kantona Sarajevo u školskoj 2025/2026. godini.